

Заједнички акциони план

Децембар, 2012.

Аутори:

Енергетски институт Хрвоје
Пожар

Институт за генетичке
ресурсе, Универзитет у
Бањалуци

Децембар, 2012.

САДРЖАЈ

1.	УВОД.....	5
2.	ПРЕГЛЕД ПРОСТОРНИХ, РАЗВОЈНИХ И ДРУГИХ ДОКУМЕНАТА	6
2.1.	Посавина – Република Хрватска.....	6
2.1.1.	Вуковарско-сријемска жупанија	6
2.2.	Посавина – Босна и Херцеговина.....	6
2.2.1.	Општина Домањевац-Шамац	6
2.2.2.	Општина Оџак.....	7
2.2.3.	Општина Орашје.....	7
2.2.4.	Општина Шамац.....	7
2.2.5.	Дистрикт Брчко	7
3.	АНАЛИЗА ПРОСТОРНИХ, РАЗВОЈНИХ И ДРУГИХ ДОКУМЕНАТА	8
3.1.	Посавина – Република Хрватска.....	8
3.1.1.	Вуковарско-сријемска жупанија	8
3.2.	Посавина – Босна и Херцеговина.....	11
3.2.1.	Општина Домањевац-Шамац	12
3.2.2.	Општина Оџак.....	13
3.2.3.	Општина Орашје.....	16
3.2.4.	Општина Шамац.....	18
3.2.5.	Дистрикт Брчко	19
4.	ПРЕПОРУКЕ	21
4.1.	Посавина – Република Хрватска.....	21
4.1.1.	Вуковарско-сријемска жупанија	21
4.2.	Посавина – Босна и Херцеговина.....	22
4.2.1.	Општина Домањевац-Шамац	23
4.2.2.	Општина Оџак.....	23
4.2.3.	Општина Орашје.....	24
4.2.4.	Општина Шамац.....	25
4.2.5.	Дистрикт Брчко	26
5.	ЗАКЉУЧАК.....	38

ПРЕДГОВОР

Заједнички акциони план представља сажети плански документ израђен у оквиру пројекта "Пољопривредна биомаса - прекогранични енергетски развој у Посавини" Agricultural Biomass Cross-border Development of Energy in Posavina (ABCDE Posavina)", а који је финансиран од стране ЕУ, ИПА Прекограничним програмом између Хрватске и Босне и Херцеговине.

План се, дакле односи на подручје обухваћено предметним пројектом, а што подразумијева подручје Вуковарско-сријемске жупаније у Републици Хрватској, Дистрикта Брчко и општина Орашје, Оџак, Домањевац-Шамац и Шамац у сусједној Босни и Херцеговини (БиХ).

У изради Плана учествовао је интердисциплинарни тим стручњака Енергетског института Хрвоје Пожар и Универзитета у Бањалуци, у сарадњи са стручњацима у партнерским општинама и жупанији.

1. УВОД

Уопштено гледано, акциони план има три основне компоненте:

1. дефинише које специфичне активности и задатке би требало спровести, као и ко их спроводи;
2. дефинише временски оквир за спровођење активности;
3. препознаје могуће изворе финансирања потребне за спровођење активности.

Садржај Заједничког акционог плана за подручје Посавине (у даљњем тексту План) дефинисан је у складу с горе наведеним.

Предметни план има два циља:

- 1) подстаћи пројекте у регији који укључују искоришћавање пољопривредне биомасе у енергетске сврхе, те
- 2) појачати/повећати позитивне утицаје доброг планирања и одлучивања.

Наведени циљеви требало би да се остваре примарно кроз:

- препознавање и утврђивање препрека;
- израду одговарајућих препорука/смјерница.

Израда Плана и његов завршетак обухвата неколико корака:

- прикупљање релевантних подлога (просторних планова, развојних стратегија, итд.);
- анализу наведених подлога, посебно ради утврђивања постојећих и могућих препрека за развој одрживих пројеката коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе;
- дефинисање одговарајућих препорука с утврђеним институционалним и временским оквиром за спровођење, међу њима и релевантне механизме за спровођење (на примјер финансијске), гдје је то могуће;
- усаглашавање мишљења свих учесника, посебно представника локалне управе, у свим дијеловима предметног документа, а посебо у вези са препознавањем препрека и израдом препорука.

Унутар регије, односно између појединих општина/жупаније/дистрикта које представљају циљно подручје пројекта АБЦДЕ Посавина, постоје одређене разлике, како у институционалном и законском оквиру, тако и у могућностима за спровођење појединих активности. Узевши у обзир наведено, изради Плана приступило се локално.

Препоруке, дефинисане у овом документу, имају за циљ не само уклањање препознатих препрека, већ и подизање читавог развојног оквира, у вези са коришћењем пољопривредне биомасе у енергетске сврхе, на један виши ниво.

2. ПРЕГЛЕД ПРОСТОРНИХ, РАЗВОЈНИХ И ДРУГИХ ДОКУМЕНАТА

У наставку су наведени просторно-плански, развојни и други документи анализирани у оквиру овог Плана, а ради дефинисања препорука за читаво пројектно подручје - подручје Посавине.

2.1. Посавина – Република Хрватска

2.1.1. Вуковарско-сријемска жупанија

2.1.1.1. Просторни планови

- Просторни план Вуковарско-сријемске жупаније (Службени вјесник ВСЖ 7/02)
- Извјештај о стању у простору (2005.)
- Измјене и допуне Просторног плана Вуковарско-сријемске жупаније (Службени вјесник ВСЖ 8/07 и 9/07)
- III Приједлог Измјена и допуна Просторног плана Вуковарско-сријемске жупаније, интернет страница ВСЖ (2007.)

2.1.1.2. Развојни документи

- Стратегија развоја Вуковарско-сријемске жупаније

2.2. Посавина – Босна и Херцеговина

2.2.1. Општина Домањевац-Шамац

2.2.1.1. Просторни планови

- Одлука о спровођењу просторног плана општине Домањевац – Шамац за период 1999-2015/2020. године (пречишћени текст) Службен гласник општине Домањевац – Шамац, бр. 4/99.

2.2.1.2. Развојни документи

- Стратешки план развоја општине Домањевац-Шамац 2006-2010. године

2.2.2. Општина Оџак

2.2.2.1. Просторни планови

- Одлука о спровођењу Зонинг плана урбаног подручја града Оџака (Службени гласник општине Оџак, бр. 12/02)
- Одлука о доношењу и спровођењу Регулационог плана ужег урбаног подручја Оџака (Службени гласник општине Оџак, бр. 1/06)

2.2.2.2. Развојни документи

- Стратегија интегрисаног локалног развоја општине Оџак – 2011 - 2020. (2011.)
- Мастер план развоја туризма општине Оџак (2011.)

2.2.3. Општина Орашје

2.2.3.1. Просторни планови

- Просторни план општине Орашје (1991.)
- Урбанистички план Орашје (2002.)

2.2.3.2. Развојни документи

- Интегрисана Стратегија локалног развоја општине Орашје 2011-2020.

2.2.4. Општина Шамац

- Стратегија развоја општине Шамац 2011-2020. година

2.2.5. Дистрикт Брчко

2.2.5.1. Просторни планови

- Просторни план Брчко Дистрикта БиХ. Плански период 2007-2017. година (број одлуке о усвајању 0-02-022-64/07 од 04.06.2007. године).

2.2.5.2. Развојни документи

- Стратегија развоја Брчко Дистрикта БиХ за период 2008-2012. година
- Стратегија развоја Брчко Дистрикта БиХ за период 2008-2017. година

3. АНАЛИЗА ПРОСТОРНИХ, РАЗВОЈНИХ И ДРУГИХ ДОКУМЕНАТА

3.1. Посавина – Република Хрватска

3.1.1. Вуковарско-сријемска жупанија

На подручју жупаније налазе се велике површине плодног земљишта, на које отпада 150.000 ха или 62% укупне површине, које омогућују узгој различитих пољопривредних култура те тако представљају један од кључних природних ресурса за привредни развој жупаније. Тренутно на подручју општине Иванково постоје двије електране свака снаге 1 MW, покретане обновљивим извором електричне енергије – биогазом. Такође, од надлежног Министарства привреде, на основу увида у Регистар пројеката и погона за коришћење обновљивих извора енергије и когенерације, као и повлаштених произвођача (Регистар *ОИЕККР*), прибављена су претходна енергетска одобрења за изградњу два погона за биогаз, једно у Тординцима и једно у Трпињи, сваки по 1 MW. Према расположивим информацијама од представника жупаније, претходно енергетско одобрење исходило је још један погон за биогаз, а претходно поменут погон у Тординцима је већ оперативан. Везано уз биогорива, на подручју жупаније оперативан је један погон за производњу биодизела у Вуковару. Међутим, коришћење обновљивих извора енергија је још значајно испод потенцијала Жупаније. Такође, тренутно недостају стратешки документи који би дефинисали потребан оквир за дјеловање јавног и приватног сектора у погледу коришћења обновљивих извора енергије.

Просторно-плански документи

Баријере:

- Није препознат потенцијал коришћења енергије пољопривредне биомасе у функцији коришћења простора и развојног ресурса.
- Нису дефинисани услови за функционални смјештај погона за биогаз и биогорива.

Услови коришћења простора

У грађевинским подручјима насеља може се предвидјети простор за смјештај грађевина у функцији пољопривреде, које са стамбеним или пословним дијелом чине функционалну цјелину и које не угрожавају услове живота у насељу.

Фарме се могу планирати изван грађевинских подручја насеља када условни број грла има неповољан утицај на стандард живота у насељу. Дефинисана је најмања допуштена удаљеност сточарског газдинста од грађевинског подручја насеља што се може узети као смјерница код оцјене локација за смјештај погона за биогаз када се првенствено користи остатак или отпад из сточарства.

Коришћење простора изван грађевинског земљишта намијењено је првенствено пољопривреди, шумарству и водпривреди.

Код лоцирања погона потребно је обратити пажњу и на могућност изградње потребне пратеће инфраструктуре, те их планирати да буду у постојећим дефинисаним коридорима. Могућа ограничења у простору су шуме и вриједно пољопривредно земљиште, чиме се чува цјеловитост природних и изграђених структура и заштита крајолика.

Предност може бити у случају више могућих намјена коришћења истог простора, приоритет имају функције које су у складу са пољопривредним и шумским земљиштем.

Изван грађевинских подручја могу се смјештати грађевине у складу са Законом о просторном уређењу и градњи (Народне новине, бр. 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12) и одредбама за спровођење Просторног плана Вуковарско-сријемске жупаније (ПП ВСЖ), а односи се на фарме и грађевине у функцији пољопривреде, туристичке објекте са смјештајем, рекреативне зоне, голф игралишта и др:

- привредне дјелатности које се због услова просторне организације и технологије производње не могу смјестити унутар грађевинских подручја насеља, (које неповољно утичу на услове живота у насељу)
- корисник би требало да обезбиједи сву потребну саобраћајну, енергетску и комуналну инфраструктуру
- на пољопривредним површинама изван насеља могу се лоцирати: производни пољопривредно-привредни погони, фарме, пољопривредно-техничка дворишта за пољопривредну механизацију
- у функцији обављања пољопривредне производње - планирати на основу података о површини пољопривредног земљишта предвиђеној за коришћење, врстама производње, броју и величини грађевина, с појашњењем њихове намјене, условима прилаза, условима потреба инфраструктуре, мјерама заштите околине.
- само на површинама које се обрађују и за које постоји доказ о економској оправданости, као и да се не може формирати грађевинска парцела за те грађевине, нити смањивати посјед.

Смјештај привредних дјелатности зависно од простора, на којем се лоцирају, величине, капацитета и врсте дјелатности, односно привредне јединице утврђује се кроз слиједеће услове:

- рационално коришћење простора - обнова, реконструкција и боље коришћење већ уређеног и изграђеног простора те намјене;
- ускладити интересе корисника, обезбиједити довољан простор за развој, утврдити могуће утицаје на околину и обезбиједити заштиту околине;
- енергетски и саобраћајно примјерене простору, обезбиједити потребну количину и безбиједност снабдјевености водом и енергијом која не смије угрозити потребе насеља и других дјелатности;

-
- изградити одговарајуће одводњу с обавезом прикључења на канализациону мрежу насеља, обезбиједити предtretман отпадних вода зависно од њихове врсте и количине, односно изградити властити систем одводње с прочишћавањем отпадних вода ако у насељу нема одговарајућег система одводње у свему према водоправним условима;
 - не смјештати у близини садржаја здравства, образовања, културе, вјерских центара и заштићених историјских и природних цјелина;
 - не смјештати на простор шума, вриједних обрадивих земљишта и уређеног пољопривредног земљишта, на подручја заштите вода, а ширење на ове површине се дозвољава само у изузетним случајевима када нема других просторних могућности и када је то одређено просторним планом (ППУГ/О).

Стратегија Вуковарско-сријемске жупаније

Наведени потенцијал коришћења енергије из биомасе као једна од шанси за развој, а обновљивих извора енергије за развој привреде, руралног подручја, квалитетно посторно планирање, развој модерне инфраструктуре и очување животне средине.

Интерес великих компанија је наведен као прилика за стварање услова за развој пољопривреде улагањем у системе наводњавања. Сточарство је у жупанијским стратешким документима препознато као дјелатност с великим потенцијалом раста. Удио Вуковарско-сријемске жупаније у укупном броју крава у Хрватској под узгојно селекцијским обимом повећан је с 4% у 2001. на 9,5% у 2009. години док је испоручена количина млијека повећана за 2,7 пута. Притом је удио броја узгајивача који имају више од 10 крава износио је 35%, што је знатно изнад хрватског просјека (19%). У свињогојству је забиљежен пад производње па је оно мање заступљено, као и овчарство и перадарство.

Баријере:

- Већина некретнина пољопривредних газдинстава није легализована, није уписана у земљишне књиге и/или нема потребне дозволе што је неповољно за процедуру развоја пројеката биогаса.
- Неодговарајућа пословна инфраструктура за привлачење већих инвеститора и недостатак већих површина спремних за прихват инвестиција.
- Недостатак стратешких докумената у појединим подручјима – енергетска стратегија.
- Низак је ниво идентификације квалитетних развојних пројеката на жупанијском подручју који би произвели позитиван ефекат на развој жупаније. Мали број развојних пројеката који би доприносили јачању привредне конкурентности у односу на број пројеката у чисту инфраструктуру.
- Недовољна децентрализација у планирању, припреми и спровођењу програма и пројеката у подручју инфраструктуре, заштите околине и енергетске ефикасности.

-
- Нема стратешких докумената о могућој синергији пољопривреде и енергетског сектора.
 - Врло слаба унутар-секторска и међу-секторска интегрисаност пољопривреде.
 - Недовољно праћење и усвајање модерних приступа и технологије у пољопривредној производњи, посебно код малих произвођача.
 - Уопштени проблеми су средњонапонских мрежа у дужини појединих дионица, застарјелости опреме која доводи до чешћих кварова, дотрајалости стубова далековода, те с обзиром на оптерећење, недовољан пресјек водича појединих далековода и одцјепа за трафостанице (што узрокује већи пад напона у средњонапонској мрежи).
 - Због повећања потрошње и прикључака нових купаца електричне енергије, постојећа нисконапонска мрежа у неким својим дијеловима више не задовољава прописане норме.
 - На подручју жупаније постоји више система за снабдијевање топлотном енергијом, чије стање углавном није задовољавајуће. Систем за снабдијевање топлотном енергијом омогућава загријавање око 5.400 станова и пословних простора (Вуковар ~3.650, Винковци ~1.700). Неопходно је уложити значајна средства у санирање и реконструкцију котловница, топлотних станица, подстанца и топловода, те за увођење даљинског система контроле и управљања и рационализацију броја малих котловница изградњом већих енергетски ефикаснијих система. Постојеће котловнице у том случају иду у залиху као резерва и за потребе евентуалног догријавања у периоду врло ниских температура.
 - На жупанијском подручју нема системског праћења квалитете земљишта, што је посебан проблем за жупанију у којој пољопривреда представља један од главних развојних потенцијала. Према анализама, спроведеним 2004. године на више од 4.000 ха пољопривредних површина 45% узорака је прекисело, а више од 90% слабо хумозно. Такође, индивидуална мјерења присуства тешких метала у узорцима прикупљеним уз саобраћајнице показала су загађеност бакром, хромом, никлом и кобалтом.

3.2. Посавина – Босна и Херцеговина

Иако пољопривреда представља практично најважнију грану привреде на подручју Босанске Посавине, може се рећи да њени потенцијали нису довољно искоришћени, посебно када је ријеч о производњи и искоришћавању пољопривредне биомасе. Најзначајније препреке за потпуније искоришћавање овог потенцијала су уситњеност посједа и мали капацитет појединачне фарме за производњу биомасе, као и недовољно развијена пратећа прерађивачка индустрија. Додатни проблем је и недостатак намјенски успостављене и непотпуно спровођење постојеће легислативе која регулише питања у вези са пољопривредним земљиштем и другим ресурсима неопходним за производњу и одрживо коришћење пољопривредне биомасе.

Имајући у виду горе наведено, постаје јасно да рјешавање питања производње и управљања пољопривредном биомасом у сегменту њене производње представља основни предуслов за њено искоришћавање за производњу енергије, као и да је у будућности неопходно радити прије свега на том пољу, регулисањем власничких односа над земљиштем и другим ресурсима, као и увођењем нових и побољшањем постојећих технологија производње и прераде пољопривредних производа.

3.2.1. Општина Домањевац-Шамац

Домањевац је по површини мала општина (свега 41,7 км²). Општина се може сматрати пољопривредно орјентисаном, имајући у виду чињеницу да највећи дио површине општине заузимају оранице (2.475 хектара), док је заступљеност површина осталих намјена практично занемарљива. Према подацима наведеним у стратешком плану, доминирају земљишта прве, друге и треће категорије, а водни потенцијал је задовољавајући, с обзиром на близину ријеке Саве и подземних вода које су са њом у вези.

Просторни план општине

Просторни план општине усвојен је 1999. године, за период до 2015/2020. године, са циљем дугорочног развоја и просторног уређења урбаних подручја, грађевинских земљишта, ванурбаних подручја и заштићених подручја. Овом одлуком утврђују се услови коришћења, изградње, уређења и заштите простора и добара, као и друге одредбе о просторном уређењу општине.

Баријере:

- у просторном плану није препознат потенцијал коришћења пољопривредне биомасе као извора енергије;
- није препознат потенцијал коришћења расположивих површина и ресурса за производњу пољопривредне биомасе;
- просторни план не предвиђа постојање погона за производњу биогаса и биогорива, као и друге видове искоришћавања пољопривредне биомасе, па самим тиме не прописује ни услове за њихово лоцирање и изградњу;
- у дијелу плана који се односи на намјену простора није предвиђен простор за одлагање пољопривредног отпада (посебно када је ријеч о отпаду животињског поријекла)

Стратешки план развоја општине Домањевац- Шамац

Стратешки план развоја општине Домањевац-Шамац за период 2006-2010. година представља основни стратешки документ на коме се заснива план развоја ове општине. Његова реализација садржана је у наводу "Општина Домањевац-Шамац ће се развити у респектабилну заједницу засновану на међусобном повјерењу и партнерству локалне управе и грађана, невладиних организација, привредног, јавног и приватног сектора, са развијеном поредузетничком иницијативом, заснованом на међународним стандардима поштовања људских слобода и заштите права. Представљаће отворену заједницу и регионални центар бањског и комерцијалног туризма заснованог на експлоатацији извора термалне воде,

просторно уређена, еколошки заштићена, оријентисана глобалним европским интегративним процесима са развијеном производњом здраве хране, јаком предузетничком иницијативом и европском квалитетом живота грађана."

Баријере:

- мала, пољопривредно оријентисана општина;
- значајна заступљеност радно способног становништва, неадекватна образовна структура, ниска запосленост;
- сточарска производња слабо развијена (развијено живинарство);
- уситњени посједи и нерјешена власничка структура, присуство мина;
- нема индустријских капацитета;
- технологија застарјела;
- ограничена могућност улагања од стране локалне заједнице;
- не постоје комунални водовод и канализација;
- неријешено питање газдовања отпадом свих врста, не постоји комунална канализација;
- мала потенцијална производња биомасе не оправдава изградњу погона за локалне потребе;
- значајним ограничавајућим фактором се може сматрати и тренутна ограничена могућност улагања у пољопривреду од стране локалне заједнице, као и немогућност добијања повољних пољопривредних кредита.
- Просторни план Посавског кантона још није израђен, што ограничава употребљивост и реализацију општинских просторних планова.

3.2.2. Општина Оџак

Општина Оџак, с површином од 171,4 км², административно припада Федерацији БиХ, односно Посавини. Узимајући у обзир утицај умјерено-континенталне климе Оџак има велике потенцијале за развој пољопривреде. Врста терена у општини је претежито равна, обрадива земља. Непостојање моста на ријеци Сави, који би општину повезивао са сусједном Хрватском, у овом је тренутку ограничавајући елемент, а његова изградња планирана је у скорој будућности. Он би требало да буде дио коридора 5ц који ће кроз општину Оџак пролазити у дужини од 11 км.

Просторни планови општине

Општина Оџак је у сфери просторног планирања израдила дио просторно-планске документације која се првенствено односи на шири обим градског подручја насељеног мјеста Оџак, док за ванградско подручје општине нису урађени планирани урбанистички редови.

Најважнији просторно-плански документи које је усвојило Општинско вијеће у циљу стварања услова контролисане и усмјерене градње и рјешавања актуелних

потреба у ангажовању и уређењу простора за нову градњу на подручју града Оџака су:

- **Зонинг план урбаног подручја града Оџака** урађен 2001. године од стране Урбанистичког завода БиХ, гдје су утврђени општи и посебни циљеви урбаног уређења, односно друштвено-економског развоја са дефинисаном пројекцијом намјене површина и
- **Регулациони план ужег урбаног простора Оџака** урађен 2005. године од стране предузећа „Градња инвест 2,, д.о.о. Оџак, на основу којег је Општинско вијеће донијело Одлуку у којој је утврдило услове коришћења уређења и заштите простора и начина спровођења Регулационог плана ужег урбаног простора Оџака, у оквиру које су дефинисане: границе просторне цјелине, границе површина намијењене новој изградњи, урбанистичко- технички услови за изградњу привремених објеката, услови за уређење грађевинског земљишта, услови за уређење зелених и слободних површина, услови за привремено коришћење површина резервисаних за друге намјене, услови за уређивање фасада, постављање ограда и самосталних рекламних објеката, однос према постојећим објектима, те услови под којим се поједине дјелатности могу обављати.

Овдје треба напоменути да је у будућем просторном планирању и изради техничко-планске документације неопходно прихватити утврђену трасу проласка коридора 5ц који највећим дијелом пролази ванградским подручјем општине Оџак на потезу насељено мјесто Свилај - Оџак. Посљедње треба сагледати и у контексту заузећа површина за друге намјене осим пољопривредне производње која представља примарни извор сировине за производњу енергије. У том смислу, потребно је размотрити и друге планиране активности, нпр. у сектору туризма на основу израђеног **Мастер плана развоја туризма општине Оџак (2011.)** који представља стратешки развојни документ дугорочног карактера (10 година).

Стратегија интегрисаног локалног развоја општине Оџак (2011.)

Општина је на локалном нивоу донијела неколико значајних развојних докумената од којих се, за потребе овог документа, издваја *Стратегија интегрисаног локалног развоја општине Оџак 2011 - 2020. године*. Стратегија је кључни стратешко-плански документ општине Оџак усвојен од стране Општинског вијећа 2011. године, а требало би да подстиче будући раст и развој локалне заједнице. Стратегија развоја обухвата друштвену, економску, еколошку као и просторну сферу. Израђена је као оквир за дефинисање заједничких циљева, и подстицање локалних снага, али и као одговор на изазове будућег развоја општине и свеукупног живота у њој. Као таква, Стратегија интегрисаног развоја је у складу са стратегијама и политикама на вишим нивоима власти, и то прије свега са нацртом Развојне стратегије БиХ 2008-2013., Стратегијом социјалне укључености 2008-2013., али и с другим секторским стратегијама на државном, ентитетском и кантоналном/жупанијском нивоу.

У оквиру *Стратегије* пољопривреда као грана економије је узета као стратешка одредница локалног економског развоја захваљујући идеалним климатским

условима и природним богатствима. У укупној структури земљишног фонда од 15.851 ха, изван пољопривредне производње је 1.813 ха, обрадивог је земљишта 11.581 ха. Најзаступљеније ратарске културе су кукуруз и пшеница. Општина Оџак се убраја у општине у БиХ које имају највиши однос обрадивих пољопривредних површина по становнику. Успркос томе, у дјелатности примарне пољопривредне производње и прераде хране у 1990. години било је запослено 487 радника, а у 2009. години у области пољопривреде, лова и шумарства укупно је запослено 30 пријављених радника.

Баријере:

- непостојање стратегије развоја пољопривредне производње и планских подршки у пољопривредној производњи;
- непостојање уређеног тржишта за домаће пољопривредне производе;
- непостојање повољних извора финансирања за пољопривредну производњу, а самим тим и низак степен опремљености модернијом механизацијом у пољопривреди;
- велике површине запушеног пољопривредног земљишта;
- запуштена пољопривредна инфраструктура (каналска мрежа, пољски путеви и др.);
- незавршен поступак комасације за површину од 3 000 ха обрадивог земљишта;
- општина нема великих могућности надзора и провјере врсте и количине загађења, јер не посједује технолошке ни институционалне инструменте, тако да се овдје не може прецизно утврдити стварно стање.

Циљеви:

- повећати степен развоја примарне пољопривредне производње искоришћавањем 80% укупне површине пољопривредног земљишта до 2015. године.
- до 2015. године постићи чисту и уређену околину еколошки прихватљивим начином управљања отпадним водама и свим врстама отпада за 80 % становништва – рјешавање неодговарајућег система прикупљања, одвођења и третмана отпадних вода, одлагања отпада, недовољног капацитета постојеће депоније, настанак дивљих депонија.
- до 2015. године дефинисати комплетну урбанистичко-просторну документацију с посебним нагласком на рационалном коришћењу, очувању и заштити простора и природних и културно-историјских вриједности.
- уређење хидро-мелиорацијске мреже, унапређење пољопривредне инфраструктуре - мреже пољских путева којима ће се омогућити лакши приступ земљишним посједима, увођење противградне заштите и довршетак процеса комасације земљишта.

3.2.3. Општина Орашје

Општина Орашје располаже са значајним ресурсом у пољопривредном обрадивом земљишту¹ и тај ресурс се може и треба искористити за даљи развој пољопривредне дјелатности и индустрије прераде хране.

Просторни план општине

Услови коришћења простора

Урбанистички план Орашја

На подручју дефинисаном као „Привредна намјена” могу се градити индустријски погони, складишта, сервиси, занатска производња и слични садржаји који често захтијевају веће површине као и допремање или отпремање већих количина сировина и робе. Такође, то су и дјелатности које су потенцијални извори различитих угрожавања човјекове околине, тако да се морају градити у посебним зонама. Привредни објекти са изворима загађења, према одлуци општине Орашје (“Сл. гласник”, бр. 3/82., чл. 96.), не могу се градити “у дијелу града на којем се плаћа накнада за коришћење грађевинског земљишта”, што значи у М.З. Орашје. Према томе ови објекти могу се градити на простору Угљаре и Д. Махале. Удаљеност од стамбене зграде за привредне објекте с изворима загађења, септичке јаме и ђубришта је мин. 20 м, а удаљеност од међе мин. 3 м или 1м ако се на сусједној парцели планира иста намјена. Максимална изградњеност парцела у просторима “Привредне намјене” је 80% с тим да слободне површине нису мање од 20% укупне површине парцеле. За поједине привредне објекте прије утврђивања услова уређења простора, обавезна је израда Студије о утицају грађења и употребе објеката или технологије рада за стање човјекове околине у складу с чланком 59. Уредбе о просторном планирању и уређивању простора на подручју Хрватске заједнице Херцег-Босна за вријеме непосредне ратне опасности или ратног стања (“Народни лист”, бр. 13/93.). Удаљеност зграде у простору “Привредна намјена” од границе парцеле је минимално $X/2$, с тим да не може бити мања од 3 м. Сходно томе, удаљеност максималне површине за градњу према јавној површини није мања од пет метара, а од сусједне парцеле није мања од три метра. Висина градње у правилу не би требало да прелази П+2. Изузетак представљају појединачне високе зграде (силоси, димњаци, технолошки торњеви и сл.), које могу бити и веће висине. Дозвољена је изградња подрумских просторија, уз претходно утврђивање мах. нивоа подземних вода. Врсте и нагиби покроба у простору “Привредна намјена” нису ограничени (врсте и нагиби покроба резултоваће из намјене и функције објеката, избора технологије и кровне конструкције и пројекта одводње оборинских вода с површине покроба). Архитектонско обликовање зграда треба се заснивати на принципима савременог обликовања привредних објеката уз употребу постојаних материјала и боја

¹ 9.035,40 ха њиве, 198,04 ха воћњаци, 703,55 ха ливаде, 168,70 ха пашњаци, од чега је ца. 80% приватно власништво, а 20% државно власништво (I класа 5%, II класа 15%, III класа 25%, IV класа 25%, V класа 20% i VI класа 10%).

примјењујући при томе најновија сазнања у области индустријског обликовања. Ограде око парцела у простору “Привредна намјена” извести тврдо шишаном живицом (*Ligustrum ovalifolium* или *Ligustrum vulgare*) или формирањем живице од калине висине до 2,0 м. С унутрашње стране живице извести ограде од постојаних материјала (пластични плетер, метални плетер и слично). Дефинисани су типови одводње отпадних санитарних и оборинских вода и њихове трасе. У систем се не смију упуштати воде које не одговарају прописима о квалитети воде која се упушта у систем.

Баријере:

- расположиве површине за градњу погона су релативно мале и близу насеља.
- неодговарајуће дефинисани услови за смјештај погона за биогаз и пратеће инфраструктуре у урбанистичко-планској документацији.

Интегрисана Стратегија локалног развоја општине Орашје 2011-2020.

Општина Орашје је усвојила *Интегрисану стратегију локалног развоја општине Орашје (2011.–2020.г)*. Пољопривреда као грана економије је препозната као важна одредница локалног економског развоја коју би требало додатно развити и потицати. Нагласак је стављен на осавремењивање производње увођењем система за наводњавање и модернизацијом коришћених технологија, као и подстицањем производње у стакленицима и фармске производње.

Баријере:

- недостатак прерађивачких и складишних капацитета пољопривредних производа;
- проблем нерегулисаног тржишта односно пласмана пољопривредних производа;
- нема проактивних удружења пољопривредних газдинстава;
- недовољна активност по питању пријава пољопривредних газдинстава за остваривање подстицаја;
- недостатак институционалног оквира који би располагао државним пољопривредним земљиштем;
- конкуренција производа из увоза;
- нерентабилност класичних пољопривредних култура (кукуруз, пшеница);
- честе промјене у законодавству као и недостатак одређеног правног оквира;
- мале површине које се наводњавају;
- уситњено пољопривредно земљиште;
- запуштено пољопривредно земљиште услед вишегодишњег некоришћења за пољопривредну производњу;
- промјена намјене пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе изградњом и ширењем насеља, привредних и непривредних објеката;
- минираност пољопривредних површина;
- непостојање дугорочних стратегија одрживог планирања, коришћења и заштите пољопривредног земљишта;

-
- непостојање системске контроле примјене Закона и других докумената који се односе на земљишну политику;
 - непостојање јединственог информационог система о земљишту;
 - низак степен планирања, коришћења, заштите и уређености пољопривредног земљишта;
 - непостојање адекватне стручне подршке локалној привреди и МСП – у;
 - недовољан ангажман и организованост приватног сектора;
 - недовољно добра сарадња између јавног и приватног сектора;
 - недовољно ефикасна јавна управа;
 - недостатак производно – прерађивачких дјелатности;
 - недостатак менаџмент вјештина код предузетника;
 - отежан приступ МСП – а новим технологијама;
 - Неуређеност имовинско – правних послова (катастар, грунтовница).

3.2.4. Општина Шамац

Општина Шамац заузима површину од 18.366 ха од чега пољопривредног земљишта 14 623 ха (79,62%), а од тога је 80,28% у индивидуалном сектору а 19,72% у државном. Пољопривредних домаћинстава је 4.526 од чега је регистровано свега 1.504. Општина има 23.000 становника у 6.571 домаћинству (процјена из 2003. године). Просјечна величина посједа је 2,68 ха, а земљиште је од I до VI класе. Мјеста су густо насељена.

Стратегија развоја општине Шамац

Стратегија развоја општине Шамац је значајним дијелом усмјерена на рјешавање питања и реализацију активности из области социјалне заштите становништва, док се у мањој мјери бави планирањем развоја привреде, прије свега пољопривреде. Овакав тренд је значајним дијелом посљедица економске кризе на нивоу цијеле Босне и Херцеговине, па тако и општине Шамац.

Баријере:

- У оквиру Скупштине општине постоји Савјет за просторно уређење и комунално-стамбене дјелатности, а у оквиру Административне службе општине и одјељење за ове послове. У формалном смислу постоје тијела која би се бавила просторним планирањем и могла да преузму посао око управљања отпадом али се тиме не баве јер постоји просторно-планска документација из периода 1979. и 1980. године;
- уопштена уситњеност посједа;
- неријешени власнички односи над земљиштем;
- недостатак потребне инфраструктуре у већини области које су разматране;
- ограничена доступност повратних информација са терена о стварном стању појединих дјелатности, количина отпада и слично;
- висок проценат незапослених и неповољна образовна структура;
- недостатак стратегије коришћења и одрживог планирања газдовања пољопривредним земљиштем, затим плана санације и побољшања

квалитета земљишта, као и недостатак карата и информационе базе о површинама, карактеристикама и других података о расположивом земљишту, што свакако представља основу за било какав рад на унапређењу газдовања овим ресурсом;

- велике површине минираног земљишта (410 ха);
- велике површине земљишта захваћеног поплавама, деградације и загађење земљишта
- загађење површинских и подземних вода различитим загађивачима, при чему је пољопривреда посебно истакнута као загађивач (хемикалије из пољопривреде, стајњак и отпад из процеса прераде)
- економска моћ општине и недостатак финансијске и друге подршке општине примарној пољопривредној производњи, заједно са пратећом индустријом и инфраструктуром;
- недостатак адекватног кадра и уопште инфраструктуре као подршке пољопривреди;
- препознат проблем нешкодљивог уклањања отпада животињског поријекла, али и да немају адекватно рјешење, тј. издвојену депонију за њега. Стратегија предвиђа да је потребно да се изради план управљања отпадом, за шта је неопходан мониторинг, који тренутно не постоји.
- неспровођење уредбе о збрињавању отпада је посљедица недостатка адекватно образованих кадрова, финансијских и других материјалних средстава, релативно слаба наплативост одвожења отпада повезује се са ниским нивоом знања и свијести о значају управљања отпадом.
- Стратегијом није дефинисан план за побољшање енергетске ефикасности на нивоу општине (боља изолација објеката), као и план за искоришћавање алтернативних извора енергије.

3.2.5. Дистрикт Брчко

Брчко Дистрикт БиХ заузима површину од 493,3 км² што чини 1% територије Босне и Херцеговине. Надморска висина је од 85 до 500 м. Не постоје већи комплекси шума. Парцеле су углавном мале и расцјепкане. Биодиверзитет је посебно вриједан природни ресурс. Изванредно је богат флором и фауном.

Просторни план дистрикта

На нивоу Брчко Дистрикта постоји Закон о просторном планирању и грађењу, (Службени гласник Брчко Дистрикта број 29/08) као и просторни план Брчко Дистрикта БиХ, за плански период 2007-2017. година.

Баријере:

- дефиницијом пољопривредног земљишта кроз циљеве Просторног плана није дефинисано подстицање заштите земљишта од отпада животињског поријекла као ни одлагање пољопривредне биомасе;

-
- изградња на пољопривредном земљишту не дефинише изградњу објеката за сакупљање пољопривредне масе (посебно стајњака) нити потребну пратећу инфраструктуру;
 - просторни план промовише коришћење обновљивих извора енергије и пројектовање објеката на основу биоклиматских архитектонских правила, али не дефинише нити промовише изградњу објеката за производњу енергије из пољопривредне биомасе.

Стратешки план развоја Брчко Дистрикта

Стратешки план развоја Брчко Дистрикта за период од 2008. до 2012. године заснован је на промјени својине (одлука на природно богатство у које спадаја земљиште, да се ослободе ситносопственичке својине, нагласак на изградњу савременог корпоративног власништва и управљања). Добра својина највеће је природно богатство.

Циљ Стратегије Брчко Дистрикта је у стварању локалних мрежа као новог израза просторно-економских интегрисања, могућности неразвијених у покретању расположивих неискоришћених ресурса и повећању продуктивности у пољопривреди као и развоју прехранбеног сектора.

Мисао водиља током стварања Стратегије била је: развити мисао о величини притиска отвореног тржишта и промјенама које је потребно остварити да би му се одолило.

На нивоу Брчко Дистрикта постоји Закон о просторном планирању и грађењу, (Службени гласник Брчко Дистрикта број 29/08). Просторни план Дистрикта није доступан.

Баријере:

- У оквиру стратешког плана развоја дистрикта није дефинисано питање пољопривредне биомасе, а тиме нема ни увезаности са енергетским сектором, као ни дефинисања производње електричне или топлотне енергије из пољопривредне биомасе;
- недовољно обрађено питање подршке руралном развоју;
- уситњени посједи, а пољопривредна производња ситносопственичка;
- неријешени власнички односи над земљиштем;
- недовољно развијен систем за наводњавање земљишта као и дотрајала постојећа опрема;
- неадекватно ријешено збрињавање отпада (нема депонија, спалионица, кафилерија; отпад се разматра само као комунални проблем, а не и као потенцијално искористив за производњу енергије) ;
- не постоји мониторинг врсте и количине насталог отпада, посебно биомасе;
- ОИЕ нису обухваћени развојним стратегијама и другим документима;
- Непостојање закона о ОИЕ;

4. ПРЕПОРУКЕ

У складу са резултатима анализа доступних просторно-планских, стратешких и других релевантних докумената и уочене препреке за развој пројеката коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе, у овом поглављу дају се релевантне препоруке.

4.1. Посавина – Република Хрватска

4.1.1. Вуковарско-сријемска жупанија

За планирање погона који користе пољопривредну биомасу као обновљиви извор енергије за добијање биогаса и биогорива, препоручује се унијети следеће смјернице у текстуални дио ППВСЖ, у складу са чл. 28.

I. Препоруке у домену просторног планирања

а) Намјена површина и функционални смјештај објеката за производњу биогаса:

- изван грађевинског подручја насеља на мјесту настанка извора у функцији пољопривредне производње (нпр. фарме, сушаре, пластеници у пољопривреди, производња уља) с циљем остваривања комплементарности активности;
- унутар привредне зоне, зависно од њених специфичности, када се произведена топлотна енергија или дио ње користи у производном процесу на локацији (нпр. прехранбена индустрија, клаонице, циглана, индустријски производни погони) или се дистрибуише на подручју до 1,5 км од локације;
- обавезно обезбиједити одлагање дигестата према важећем законском оквиру.

б) Намјена површина и функционални смјештај објеката за производњу биогорива:

- погони за производњу биогорива повољно је смјестити унутар привредних и индустријских зона, у близини већих транспортних центара, терминала и лука;
- погони за производњу биогорива нису неопходно смјештена уз извор биомасе, а на локацији је потребно обезбиједити довољну површину за складиштење сировине.

с) Потребне анализе техничких, еколошких и просторних карактеристика:

- за локацију је потребно дефинисати: удаљеност од насеља и друге утицаје на становништво, начин прикључења на саобраћајне површине и оптерећеност приступних путева, услове прикључења на енергетску мрежу (електроенергетску, гасовод или топовод), санитарне услове, утицај захвата на околину и природу, обликовање у складу с карактеристикама

околине, културно-историјско наслеђе и археолошка налазишта, заштиту од пожара, заштиту на раду.

- најважнији аспект је могућност повезивања на енергетску инфраструктуру – електроенергетску, топлотну, систем гаса. Потребно је дефинисање напонских нивоа и коридора за велике системе (тражити мишљење НЕР OPS-a), на нивоу локалне мреже за мање системе (мишљење НЕР OPS-a), у гасном транспортном (Plinacro) или локалном дистрибутивном систему (локални дистрибутер гаса) или у систему подручног даљинског гријања (локални снабдијевач). Овај аспект планирања је највеће сложености и може имати значајне трошкове у развоју пројекта.

II. Препоруке у домену општих и стратешких одредница:

- израда стратешког документа који би дефинисао потребан оквир за дјеловање јавног и приватног сектора у погледу коришћења обновљивих извора енергије;
- значајније учествовање локалне и регионалне самоуправе у промовисању могућности коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе и покретање пројекта енергетског искоришћавања остатака пољопривредне биомасе;
- израда и успостављање базе података жупанијског потенцијала пољопривредне биомасе као обновљивог извора енергије за добијање биогаса и биогорива узевши у обзир постојећу "Студију пољопривредног тржишта за подручје Посавине";
- погодовати искоришћавању топлотне енергије из когенерацијског процеса у близини локације;
- осавремењивање пољопривредне производње, подразумијевајући и системско праћење квалитете земљишта и израду планова ђубрења у циљу одржавања/побољшања квалитете пољопривредних земљишта, и побољшање међусекторске интеграције за производњу биогаса и биогорива
- сређивање земљишних књига и легализација некретнина на пољопривредним површинама

Имајући у виду скоро приступање Републике Хрватске Европској унији, као и обавезу усклађивања националног законодавства с оним европским, препоручује се размотрити и сљедеће препоруке:

- дефинисати расположиво земљиште за енергетске насаде усклађено са осталим потребама заједнице;
- предвидјети централизоване системе за гријање и хлађење на ОИЕ.

4.2. Посавина – Босна и Херцеговина

Узевши у обзир опште препреке наведене у поглављу 3.2., а које уједно значајно утичу и на развој пројекта коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе, утврђене су сљедеће препоруке за поједине општине/регију/дистрикт.

4.2.1. Општина Домањевац-Шамац

I. Препоруке у домену просторног планирања

- дефинисати услове за изградњу погона за производњу биогаса и биогорива у грађевинским подручјима;
- дефинисати услове за изградњу погона за производњу биогаса и биогорива изван грађевинских подручја, уз изградњу пратеће инфраструктуре, при чему је неопходно поштовати границе постојећих еко-зона и заштићених подручја

II. Препоруке у домену опшних и стратешких одредница:

- подстицати повезивање пољопривредних произвођача у удружења или задруге у сврху повећања обима производње и увођења нових технологија;
- подстицати додатним финансијским средствима примарне произвођаче као и потенцијалне прехранбене прерађиваче.

4.2.2. Општина Оџак

I. Препоруке у домену просторног планирања

- у просторним плановима обезбиједити одрживо коришћење простора, прије свега земљишта на основу секторских и међусекторских анализа;
- у просторним плановима предвидјети коридоре за одговарајућу инфраструктуру, приступне путеве, одводњу и заштиту вода, али прије свега енергетску инфраструктуру на локалном нивоу;
- у просторним плановима дефинисати услове за функционални смјештај погона за биогас и притом навести потребне анализе техничких, еколошких и просторних карактеристика (види 4.1.1.);
- доступне површине за градњу као и локално расположиви ресурси упућују на развој мањих погона.

II. Препоруке у домену опшних и стратешких одредница су како слиједи:

- израдити процјену потенцијала за енергетско искоришћавање остатака из пољопривреде те у складу са резултатима и дјеловати;
- по задовољавању потреба за производњом хране, подстицати узгој релевантних пољопривредних култура за производњу биогорива у складу с критеријумима одрживости према Директиви 2009/28/EЗ;
- израдити и успоставити базе података општинског потенцијала пољопривредне биомасе као обновљивог извора енергије за добијање биогаса и биогорива узевши у обзир постојећу "Студију пољопривредног тржишта за подручје Посавине";
- приликом израде будућих развојних и других докумената примијенити мултидисциплинарни приступ који обухвата повезнице између сектора енергетике, пољопривреде и заштите околине;
- подстицати удруживање примарних пољопривредних произвођача у циљу превазилажења проблема недовољних финансијских средстава потребних за финансирање процеса који доводе до додатне вриједности;

-
- подстицати искоришћавање могућности финансирања из међународних предприступних и приступних фондова у циљу развоја и примјену пројеката коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе, а који би примарно обухватили изградњу система и институционалних капацитета за подршку развоју предузетништва и пољопривреде, подизање свијести становништва у погледу искоришћавања пољопривредне биомасе, активности у вези са побољшањем стања пољопривредне производње као основе за обезбјеђивање стабилне и дугорочне снабдијевености сировином за производњу биогаса и биогорива као и изградњу неопходне пратеће инфраструктуре итд.

4.2.3. Општина Орашје

I. Препоруке у домену просторног планирања

- у просторним плановима обезбиједити одрживо коришћење простора, прије свега земљишта на основу секторских и међусекторских анализа;
- у просторним плановима предвидјети коридоре за одговарајућу инфраструктуру, приступне путеве, одводњу и заштиту вода, али прије свега енергетску инфраструктуру на локалном нивоу;
- у просторним плановима дефинисати услове за функционални смјештај погона за биогас и притом навести потребне анализе техничких, еколошких и просторних карактеристика (види 4.1.1.);

II. Узимајући у обзир циљеве зацртане Интегрисаном стратегијом општине, надовезујући се на поменуто, препоруке у домену општих и стратешких одредница су како слиједи:

- ставити у функцију необрађене распложиве пољопривредне површине с циљем, између осталог, и веће доступности сировине за производњу биогаса и биогорива;
- по задовољењу потребе за производњом хране, подстицати узгој релевантних пољопривредних култура за производњу биогорива у складу с критеријумима одрживости према Директиви 2009/28/ЕЗ;
- израдити и успоставити базе података општинског потенцијала пољопривредне биомасе као обновљивог извора енергије за добијање биогаса и биогорива узевши у обзир постојећу "Студију пољопривредног тржишта за подручје Посавине";
- израдити процјену потенцијала за енергетско искоришћавање остатака из воћарства те у складу са резултатима дјеловати у циљу оптималног газдовања воћњацима;
- приликом израде Интегрисаном стратегијом већ дефинисаних развојних и других докумената (нпр. Стратегија развоја сектора пољопривреде) примијенити мултидисциплинарни приступ који обухвата везе између сектора енергетике, пољопривреде и заштите околине;
- приликом израде нове Интегрисане стратегије општине, детаљније обрадити сегмент могућег коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе односно, такође, примијенити мултидисциплинарни

приступ који обухвата везе између сектора енергетике, пољопривреде и заштите околине;

- подстицати удруживање примарних пољопривредних произвођача у циљу превазилажења проблема недовољних финансијских средстава потребних за финансирање процеса који доводе до додатне вриједности;
- подстицати искоришћавање могућности финансирања из међународних предприступних и приступних фондова у циљу развоја и примјену пројеката коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе, а који би примарно обухватили изградњу система и институционалних капацитета за подршку развоју предузетништва и пољопривреде, подизање свијести становништва у погледу искоришћавања пољопривредне биомасе, активности у вези са побољшањем стања пољопривредне производње као основе за обезбијеђивање стабилне и дугорочне снабдијевености сировином за производњу биогаса и биогорива, као и изградњу неопходне пратеће инфраструктуре итд.

4.2.4. Општина Шамац

I. Препоруке у домену просторног планирања

- израдити просторно-планску документацију, са посебним акцентом на унапређење и одрживо искоришћавање пољопривредног земљишта и других ресурса и капацитета у оквиру саме локалне заједнице

II. Препоруке у домену општих и стратешких одредница су како слиједи:

- увезати стратегију развоја општине са енергетским сектором у погледу искоришћавања пољопривредне биомасе уз успостављање неопходне пратеће инфраструктуре;
- израда и имплементација пројеката улагања у погоне за искоришћавање пољопривредне биомасе;
- раст пољопривредне производње у обиму у сврху повећања производње биомасе;
- увођење нових технологија у примарној пољопривредној производњи и стимулација улагања у развој технологије;
- заштита животне средине правилним одлагањем отпада животињског поријекла;
- успостављање система за мониторинг производње и газдовања пољопривредном биомасом;
- имплементација пројеката за нешкодљиво уклањање и искоришћавање отпада животињског поријекла;
- организовати формирање удружења, задруга и других облика организовања пољопривредних произвођача и пратеће индустрије;
- обавити едукацију и преквалификацију постојећих кадрова у складу са потребама локалне заједнице, те запошљавању мање квалификоване радне снаге;
- искористити расположива финансијска средства из фондова општине, ентитета и државе, изградом и реализацијом пројеката са тематиком одлагања и искоришћавања пољопривредне биомасе;

-
- радити на подизању свијести становништва у погледу очувања животне средине и искоришћавања биомасе

4.2.5. Дистрикт Брчко

I. Препоруке у домену просторног планирања

- промовисати коришћење пољопривредне биомасе;
- предвидјети изградњу погона за биогаз и биогорива;
- просторним планом предвидјети увезивање енергије произведене из пољопривредне биомасе са системом електродистрибуције.

II. Препоруке у домену општих и стратешких одредница су како слиједи:

- израдити просторно-планску документацију, са посебним акцентом на унапређење и одрживо искоришћавање пољопривредног земљишта и других ресурса;
- израдити план управљања пољопривредном биомасом, уз успостављање неопходне пратеће инфраструктуре и побољшати енергетску ефикасност коришћењем пољопривредне биомасе за производњу енергије;
- формирати информациону базу о постојећим ресурсима и њиховом искоришћавању, те напретку спровођења појединих мјера за унапређење региона;
- унаприједити сегмент нешкодљивог уклањања отпада животињског поријекла;
- радити на унапређењу формирања задруга, удружења и других облика организовања пољопривредних произвођача и пратеће индустрије;
- обновити производњу и модернизовати технологију у постојећим прехрамбеним прерађивачким предузећима, подстицањем улагања и повољим кредитима општине и комерцијалних банака;
- радити на школовању нових и преквалификацији постојећих кадрова у складу са потребама регије, те запошљавању мање квалификоване радне снаге, посебно када је ријеч о управљању и искориштавању пољопривредне и друге биомасе;
- искористити расположива финансијска средства из фондова општине, ентитета/регије и државе израдом и реализацијом пројеката са тематиком искоришћавања пољопривредне биомасе;
- радити на подизању свијести становништва у погледу очувања животне средине и искоришћавања пољопривредне биомасе.

Наставак сарадње између јединица локалне управе такође представља једну од изузетно важних препорука која се треба проводити у континуитету и након завршетка пројекта, од стране свих општина/дистрикта/регије из посматраног подручја, а која не захтијева значајна финансијска средства.

У наставку у табели 1. приказује се цјелокупни оквир за имплементацију препорука који осим дефинисаних препорука обухвата и попис појединих институција надлежних за примјену, временски оквир, као и могуће изворе финансирања.

Табела 1: Цјелокупни оквир за примјену предложених препорука

ПРЕПОРУКА	ИНСТИТУЦИЈА НАДЛЕЖНА ЗА ПРИМЈЕНУ	ВРЕМЕНСКИ РОК ЗА ПРИМЈЕНУ	МОГУЋИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА
ВУКОВАРСКО-СРИЈЕМСКА ЖУПАНИЈА			
Укључивање додатних смјерница у текстуални дио ПП ВСЖ везано уз намјену површина и функционални смјештај објеката за производњу биогаса и биогорива, као и потребних анализа техничких, еколошких и просторних карактеристика	Одјељење за просторно уређење, градњу и заштиту околине у сарадњи са Управним одјељењем за пољопривреду, шумарство и рурални развој те Управним одјељењем за привреду	До краја 2013. године	Жупанијски буџет
Израда стратешког документа који би дефинисао потребан оквир за дјеловање јавног и приватног сектора у погледу коришћења обновљивих извора енергије	Управно одјељење за привреду, Агенција за развој Вуковарско-сријемске жупаније ХРАСТ	До краја 2013. године	Жупанијски буџет
Значајније учествовање локалне и регионалне самоуправе у промовисању могућности коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе и покретање пројеката енергетског искоришћавања остатака пољопривредне биомасе	Управно одјељење за привреду, Агенција за развој Вуковарско-сријемске жупаније ХРАСТ, Управно одјељење за пољопривреду, шумарство и рурални развој	До краја 2013. године	Жупанијски буџет

Израда и успостављање базе података жупанијског потенцијала пољопривредне биомасе као обновљивог извора енергије за добијање биогаза и биогорива узевши у обзир постојећу "Студију пољопривредног тржишта за подручје Посавине"	Управно одјељење за пољопривреду, шумарство и рурални развој	До краја 2013. године	Жупанијски буџет
Погодовати искоришћавању топлотне енергије из когенерацијског процеса у близини локације	Управно одјељење за привреду	До краја 2013. године	Жупанијски буџет, Фонд за заштиту околине и енергетску учинковитост и међународни фондови
Осавремењивање пољопривредне производње, укључујући и системско праћење квалитете земљишта и израду планова ђубрења у циљу одржавања/побољшања квалитете пољопривредних земљишта, и побољшање међусекторске интеграције за производњу биогаза и биогорива	Управно одјељење за пољопривреду, шумарство и рурални развој	До краја 2013. године	жупанијски буџет и међународни фондови
Сређивање земљишних књига и легализација некретнина на пољопривредним површинама	Управно одјељење за просторно уређење, градњу и заштиту околине у сарадњи с Управним одјељењем за пољопривреду, шумарство и рурални развој	До краја 2013. године	Жупанијски буџет и домаћи и међународни фондови
Дефинисати расположиво земљиште за енергетске	Управно одјељење за пољопривреду, шумарство	До краја 2013.	Жупанијски буџет

насаде усклађено с осталим потребама заједнице	и рурални развој	године	
Предвидјети централизоване системе за гријање и хлађење на ОИЕ	Управно одјељење за просторно уређење, градњу и заштиту околине и Јединице локалне самоуправе	До краја 2013. године	Жупанијски буџет
ОРАШЈЕ			
У просторним плановима обезбиједити одрживо коришћење простора, прије свега земљишта на основу секторских и међусекторских анализа	Општина Орашје – Служба за просторно планирање и имовинско - правне послове	2014. година	Општински буџет
У просторним плановима предвидјети коридоре за одговарајућу инфраструктуру, приступне путеве, одводњу и заштиту вода, али прије свега енергетску инфраструктуру на локалном нивоу	Општина Орашје – Служба за просторно планирање и имовинско - правне послове	2014. година	Општински буџет
У просторним плановима дефинисати услове за функционални смјештај погона за биогаз и притом навести потребне анализе техничких, еколошких и просторних карактеристика	Општина Орашје – Служба за просторно планирање и имовинско - правне послове	2014. година	Општински буџет
Ставити у функцију необрађене расположиве пољопривредне површине с циљем, између осталог, и веће расположивости сировине за	Општина Орашје – Служба за gospodarство и инфраструктуру	2015. година	Буџет регије Општински буџет

производњу биогаса и биогорива	Посавина – Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства		
По задовољавању потребе за производњом хране, подстицати узгој релевантних пољопривредних култура за производњу биогорива у складу с критеријумима одрживости према Директиви 2009/28/ЕЗ	Посавина – Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства	2015. година	Буџет регије
Израдити и успоставити базе података општинског потенцијала пољопривредне биомасе као обновљивог извора енергије за добијање биогаса и биогорива узевши у обзир постојећу "Студију пољопривредног тржишта за подручје Посавине"	Општина Орашје – Служба за привреду и инфраструктуру	2013. година	Општински буџет
Израдити процјену потенцијала за енергетско искоришћавање остатака из воћарства те у складу са резултатима дјеловати у циљу оптималног газдовања воћњацима	Општина Орашје – Служба за привреду и инфраструктуру Посавина – Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства	2013. година	Општински буџет
Приликом израде Интегрисаном стратегијом већ дефинисаних развојних и других докумената (нпр. Стратегија развоја сектора пољопривреде) примијенити мултидисциплинарни приступ који обухвата везне између сектора енергетике,	Општина Орашје – Општински развојни тим	2015. година	Општински буџет

пољопривреде и заштите околине			
Приликом израде нове Интегриране стратегије општине, детаљније обрадити сегмент могућег коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе односно такође примијенити мултидисциплинарни приступ који обухвата везе између сектора енергетике, пољопривреде и заштите околине	Општина Орашје – Општински развојни тим	2015. година	Општински буџет
Подстицати удруживање примарних пољопривредних произвођача у циљу превазилажења проблема недовољних финансијских средстава потребних за финансирање процеса који доводе до додатне вриједности	Општина Орашје – Центар за поредуетништво општине Орашје	2013. година	Општински буџет
Подстицање искоришћавања могућности финансирања из међународних претприступних и приступних фондова у циљу развоја и примјене пројеката коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе	Општина Орашје – Центар за предузетништво општине Орашје	2013. година	Општински буџет
ОЦАК			
У просторним плановима обезбиједити одрживо коришћење простора, прије свега земљишта на основу секторских и међусекторских анализа	Општинска Служба за просторно уређење и катастар некретнина и Служба за привреду и ЛЕР	2013. - 2015.	Буџет општине, надлежна Кантонална и Федерална министарства

У просторним плановима предвидјети коридоре за одговарајућу инфраструктуру, приступне путеве, одводњу и заштиту вода, али прије свега енергетску инфраструктуру на локалном нивоу	Општинска Служба за просторно уређење и катастар некретнина и Служба за привреду и ЛЕР	2013. - 2015.	буџет општине, надлежна Кантонална и Федерална министарства
У просторним плановима дефинисати услове за функционални смјештај погона за биогаз и притом навести потребне анализе техничких, еколошких и просторних карактеристика	Општинска Служба за просторно уређење и катастар некретнина и Служба за привреду и ЛЕР	2013. - 2015.	буџет Општине, надлежна Кантонална и Федерална министарства
Израдити процјену потенцијала за енергетско искоришћавање остатака из пољопривреде те у складу са резултатима и дјеловати	Општинска Служба за привреду и ЛЕР	2013. - 2014.	буџет Општине, надлежна Кантонална и Федерална министарства
По задовољавању потребе за производњом хране, подстицати узгој релевантних пољопривредних култура за производњу биогорива у складу с критеријумима одрживости према Директиви 2009/28/ЕЗ	Општина у сарадњи с вишим нивоима власти	константно	буџет Општине, надлежна Кантонална и Федерална министарства
Израдити и успоставити базе података општинског потенцијала пољопривредне биомасе као обновљивог извора енергије за добијање биогаза и биогорива узевши у обзир постојећу "Студију пољопривредног тржишта за подручје Посавине"	Општинска Служба за привреду и ЛЕР	2013. - 2014.	буџет Општине, надлежна Кантонална и Федерална министарства
Приликом израде будућих развојних и других докумената примијенити мултидисциплинарни приступ који обухвата везе између сектора	Општина у сарадњи с вишим нивоима власти	константно	буџет Општине, надлежна Кантонална и Федерална министарства

енергетике, пољопривреде и заштите околине			министарства
Подстицати удруживање примарних пољопривредних произвођача у циљу превазилажења проблема недовољних финансијских средстава потребних за финансирање процеса који доводе до додатне вриједности	Општина и заинтересовани субјекти	константно	буџет Општине, надлежна Кантонална и Федерална министарства
Подстицање искоришћавања могућности финансирања из међународних претприступних и приступних фондова у циљу развоја и прмјена пројеката коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе	Општина и заинтересовани субјекти	константно	буџет Општине, надлежна Кантонална и Федерална министарства, међународни фондови
ДОМАЉЕВАЦ-ШАМАЦ			
У просторном плану дефинисати услове за изградњу погона за производњу биогаса и биогорива у грађевинским подручјима и изван грађевинских подручја, уз изградњу пратеће инфраструктуре, при чему је неопходно поштовати границе постојећих еко-зона и заштићених подручја	Служба за правне послове, урбанизам и катастер	До краја 2013. године	Општина Домањевац Посавски кантон
Подстицати повезивање пољопривредних произвођача у удружења или задруге у сврху повећања обима производње и увођења нових технологија	Одјељење за пољопривреду у општини	До краја 2013. године	Општина Домањевац
Подстицати додатним финансијским средствима	Одјељење за	До краја 2013.	Општина Домањевац

примарне произвођаче као и потенцијалне прехранбене прерађиваче	пољопривреду у општини	године	
Заштита животне средине правилним збрињавањем отпада животињског поријекла као и имплементација пројеката за нешкодљиво уклањање и искоришћавање отпада животињског поријекла	Служба за цивилне послове	До краја 2015.године	Општина Домањевац
ОПШТИНА ШАМАЦ			
Израдити просторно-планску документацију, са посебним акцентом на унапређење и одрживо искоришћавање пољопривредног земљишта и других ресурса и капацитета у оквиру саме локалне заједнице	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	До краја 2013. године	Општина Шамац
Увезати стратегију развоја општине са енергетским сектором у погледу искориштавања пољопривредне биомасе уз успостављање неопходне пратеће инфраструктуре као и израда и имплементација пројеката улагања у погоне за искориштавање пољопривредне биомасе	Служба за локални економски развој	До краја 2015. године	Општина Шамац
Раст пољопривредне производње у обиму у сврху повећања производње биомасе увођењем нових технологија у примарној пољопривредној производњи и стимулација улагања у развој технологије	Служба за локални економски развој	До краја 2014. године	Општина Шамац

Успостављање система за мониторинг производње и газдовања пољопривредном биомасом	Служба за локални економски развој	До краја 2013. године	Општина Шамац
Заштита животне средине правилним збрињавањем отпада животињског поријекла као и имплементација пројеката за нешкодљиво уклањање и искоришћавање отпада животињског поријекла	Одјељење за просторно уређење и стамбено-комуналне послове	До краја 2015. године	Општина Шамац, Фонд за заштиту животне средине
Организовати формирање удружења, задруга и других облика организовања пољопривредних произвођача и пратеће индустрије	Пољопривредни произвођачи на нивоу општине и ентитета	Средином 2013. године	Удружење пољопривредних произвођача, општина Шамац
Обавити едукацију и преквалификацији постојећих кадрова у складу са потребама локалне заједнице, те запошљавању мање квалификоване радне снаге;	Служба за локални економски развој, Средњошколски центар	До краја 2018. године	Општина Шамац
Радити на подизању свијести становништва у погледу очувања животне средине и искоришћавања биомасе	Општина, школе, вртићи	Од 2013. године па константно	Општина Шамац, школе и вртићи
БРЧКО ДИСТРИКТ			
Израдити просторно-планску документацију, са посебним акцентом на унапређење и одрживо искоришћавање пољопривредног земљишта и других ресурса те промовисати коришћење	Просторно планирање и имовинско правни послови, Просторно планирање, урбанизам и заштита	Од 2013. године па константно	Влада Брчко Дистрикта

пољопривредне биомасе	окоLINE		
Предвидјети изградњу постројења за биогаз и биогорива	Просторно планирање и имовинско правни послови, Просторно планирање, урбанизам и заштита околине	Од 2013. године па константно	Влада Брчко Дистрикта
Израдити план управљања пољопривредном биомасом, уз успостављање неопходне пратеће инфраструктуре и побољшати енергетску ефикасност коришћењем пољопривредне биомасе за производњу енергије	Просторно планирање и имовинско правни послови, Просторно планирање, урбанизам и заштита околине	Од 2013. године па константно	Влада Брчко Дистрикта
Формирати информациону базу о постојећим ресурсима и њиховом искориштавању, те напретку спровођења појединих мјера за унапређење региона	Влада Брчко Дистрикта	До 2014. године	Влада Брчко Дистрикта
Унаприједити сегмент нешкодљивог уклањања отпада животињског поријекла	Просторно планирање, урбанизам и заштита околине	2014. година	Влада Брчко Дистрикта
Радити на унапређењу формирања задруга, удружења и других облика организовања пољопривредних произвођача и пратеће индустрије	Удружење пољопривредних произвођача	2014. година	Влада Брчко Дистрикта

Обновити производњу и модернизовати технологију у постојећим прехранбеним прерађивачким предузећима, кроз подстицање улагања и повољне кредите општина и комерцијалних банака	Влада Брчко Дистрикта	До 2017.године	Влада Брчко Дистрикта
Радити на школовању нових и преквалификацији постојећих кадрова у складу са потребама региона, те запошљавању мање квалификоване радне снаге, посебно када је ријеч о управљању и искоришћавању пољопривредне и друге биомасе	Влада Брчко Дистрикта Средњошколски центар Високо образовање	До 2020.године	Влада Брчко Дистрикта
Искористити расположива финансијска средства из фондова општине, ентитета/регије и државе изразом и реализацијом пројеката са тематиком искоришћавања пољопривредне биомасе	Влада Брчко Дистрикта	2013. - 2017.	Влада Брчко Дистрикта
Радити на подизању свијести становништва у погледу очувања животне средине и искоришћавања пољопривредне биомасе	Влада Брчко Дистрикта Средњошколски центар Основно образовање Вртићи	2017. година	Влада Брчко Дистрикта

5. ЗАКЉУЧАК

Проведеним анализама уочено је врло слично стање сектора пољопривреде за све општине/дистрикт Босанске Посавине, односно утврђене су врло сличне препреке за развој пројеката коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе. С тим у вези, и низ препорука за подручје Босанске Посавине су идентичне или сличне. Вуковарско-сријемска жупанија једина је јединица локалне управе у посматраном подручју која већ има искуства с пројектима коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе, како у производњи биогаса, тако и у производњи биогорива.

Према подацима из табеле 1. видљиво је да је за Вуковарско-сријемску жупанију процијењена временска динамика за спровођење свих препорука до краја 2013. године, као и да се већина финансијских средстава може намирити из жупанијског буџета. За општину Орашје, период примјене препорука процјењује се је од 2013-2015. године, а извор финансирања, такође, највећим дијелом може бити општински буџет. За општину Оцак претпостављено је да ће се примјена препорука обавити у периоду од 2013-2015. године, а неке да ће се константно спроводити од 2013. године. Најзначајнији извор финансијских средстава је претпоставља се буџет општине, те надлежна кантонална и федерална министарства. Слично као за Вуковарско-сријемску жупанију, и за општину Домањевац–Шамац претпостављени период за примјену највећег дијела препорука је до краја 2013. године, а већина финансијских средстава може обезбиједити из општинског буџета. За општину Шамац претпостављено је да ће се спровођење препорука највећим дијелом обавити у периоду од 2013-2015. године. Најзначајнији извор финансијских средстава претпоставља се је буџет саме општине. Имплементација препорука које се односе на Дистрикт Брчко претпоставља се је за период од 2013–2020. године, а као извор финансирања наводи се Влада Брчко Дистрикта.

Узевши у обзир све наведено, овај Заједнички акциони план за подручје Посавине садржи све потребне елементе те представља корисну подлогу јединицама локалне управе у њиховом раду. Настављањем конструктивне сарадње између јединица локалне управе која је остварена током имплементације овог пројекта, могућ је даљи напредак у вези са развојем пројеката коришћења пољопривредне биомасе у енергетске сврхе у регији, као и за појачање/повећање позитивних утицаја доброг планирања и одлучивања. С обзиром на постојеће искуство и процијењену динамику за примјену препорука, Вуковарско-сријемска жупанија може представљати водитеља већ поменутих локалним партнерима.

www.abcde-posavina.org

Овај пројект заједнички проводе:

Енергетски институт Хрвоје Пожар

и
Институт за генетичке ресурсе Универзитета у Бањој Луци

Партнери:

Вуковарско-сријемска жупанија, Брчко дистрикт, Опћина Орашје, Опћина Оджак, Опћина Домањевац и Општина Шамац